

(Шимковський) та ін. У випадках скорочення імені або прізвища аж до слова можуть виникати негативні асоціації; тоді прізвисько набуває негативних конотацій і виражає відповідне ставлення, наприклад: З'яець (Зайченко), Пуп (Пупков), Рог'ач (Рогаченко), С'ало (Сальников), Сич (Сичов), Х'аря (Харченко), Ящ'ір (Ящеровський).

Виникнення прізвиськ може відбуватися усиченням основи імені чи прізвища з додаванням суфіксів, наприклад: К'ущик (Кушин), Наст'ель (Настя), Сав'уня (Савченко). Причому суфікси конотують різні емоційно-сміслові відтінки. Так, суфікси -ок, -юх (а) у прізвиськах Валь'ок (Валько), Ван'юха (Іваненко) указують на фамільярне ставлення до носія прізвиська; суфікс -ик (-ік) у прізвиську Сь'омік – іронічне ставлення у зв'язку з малим зростом носія, а в прізвиську П'єцик (Петровський) – нешанобливе ставлення до людини. У прізвиську Р'ібочка суфікс -очк (а) конотує тепле ставлення до носія.

Трапляються прізвиська, у яких конотативність досягається складанням основ: Шльопно'га, Длінноно'гий; фонетичними засобами, зокрема переміщенням наголосу, звуковими видозмінами слова: Нікіта', П'ета (Петя), С'яся (Саша), С'юра (Шура) та ін.

Отже, у цих студіях ми торкнулися тільки одного аспекту дослідження прізвиськ. Але їх вивчення є актуальним і перспективним, оскільки статус прізвиськ не закріплений юридично, репертуар не задається списком, натомість вони вільно створюються на базі лексичного складу рідної мови й зберігають свою постійну різноманітність; у них містяться відомості про історію народу, його матеріальну й духовну культуру, особливості побуту й соціального життя; це жива народна традиція іменування людини, що збереглася від найдавніших часів.

Література

1. Буштян Л. М. Словообразовательная основа ономастической коннотации. Актуальные вопросы русской ономастики : сб. науч. тр. / Мин-во высш. и сред. спец. образования УССР. Учеб.-метод. кабинет по высш. образованию; Одес. гос. ун-т им. И. И. Мечникова / отв. ред. Ю. А. Карпенко. Київ : УМК ВО, 1988. С. 22–29.
2. Денисова Т. Т. Прозвища как вид антропонимов в современной речевой коммуникации (на материале прозвищ Шумячского и Ершичского районов Смоленской области) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 "Русский язык". Смоленск, 2007. 22 с.
3. Кравченко В. А. Антропонимия приазовских греков : монография. Мариуполь, 2004. 232 с.
4. Сумцов Н. Ф. Уличные клички. Киевская старина. 1889. Т. 24. Февраль.

УДК 81'373.2

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

О. П. Жаровська

Формування інформаційної культури студентів закладів вищої освіти набуває актуальності у зв'язку з процесами інформатизації системи вищої освіти, котра орієнтована на європейський освітній простір. Підготовка висококваліфікованих фахівців для усіх галузей суспільства включає не лише опанування професійними компетентностями, але й володіння інформаційною культурою. Тому зростає роль освіти, яка є основою соціального, економічного та духовного розвитку сучасного фахівця, оскільки інформаційна культура є складовою загальної культури.

Фахівець повинен формувати інформаційну культуру, оскільки культура впливає на соціум саме через поширення інформації. Пояснюючи значущість інформації для сучасної культури і підкреслюючи її відмінність від культури попередніх епох, Д. Іванов зауважує: «Тиражування (не плутати зі створенням) інтелектуального продукту, передача відомостей про нього – ось що докорінно відрізняє сучасне суспільство як інформаційне. І за словом «інформація» приховується саме комунікація, а не знання. Величезна технічна, економічна, політична, культурна роль інформації пояснюється саме тим, що вона не змістовна («знання») і не наочна («продукт»). Інформація операційна. Інформація служить обґрунтуванням / виправданням дій. Тому вона так необхідна сучасній людині, важлива для неї, впливає на неї» [2, с. 360].

Осмислення ролі інформаційної культури дозволяє виокремити два аспекти її аналізу. У соціокультурному сенсі інформаційна культура виступає як складової і системоутворюючий компонент загальної сучасної культури людства у вигляді системи принципів і реальних механізмів, що забезпечують позитивне національних культур, їх інтеграцію в загальний досвід людства. Вона визначає можливості і рівень інформаційного спілкування – принципово нові форми зв'язків без особистої присутності індивідів в режимі діалогу. У техніко-технологічному сенсі інформаційна культура усвідомлюється в діяльностному і рівневому аспекті, в контексті компетентнісного підходу, як більш-менш ефективні способи звернення особистості зі знаками, даними, інформацією в процесі вирішення нею теоретичних і практичних завдань. А в соціально-економічному плані – як освоєння даними конкретним соціумом (і його структурними підрозділами) механізми вдосконалення технічних засобів виробництва, зберігання і передачі інформації. Інформаційна культура в такому аспекті вбирає в себе результати використання наукових досягнень для своєї практичної діяльності [5, с. 120].

Сучасна інформаційна культура увібрала в себе всі свої попередні форми і поєднала їх в єдине засіб. Як особливий аспект соціального життя вона виступає в якості предмета, кошти і результату соціальної активності, відображає характер і рівень практичної діяльності людей. Це результат діяльності суб'єкта і процес збереження створеного, розповсюдження та споживання об'єктів культури. Перш за все, необхідно визначитися з поняттям інформаційна культура – це галузь культури, пов'язана з функціонуванням інформації в суспільстві і формуванням інформаційних якостей особистості. Яка являє собою сукупність сплаву інформаційного світогляду, інформаційної грамотності і грамотності в області інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Інформація й культура можуть бути представлені як дві сфери, що взаємоперетинаються, в зоні яких утворюється простір, що позначається як інформаційна культура. Це – культура взаємодії людини з інформацією на рівні суспільства й особистості. Культура й інформація є двома феноменами, в яких існує багато спільних рис. Як зазначають сучасні дослідники в даній сфері, до їх загальних рис, перш за все, слід віднести універсальність і глобальність, які виражаються у наявності і в інформації, і в культурі зв'язків з різними формами людської діяльності [1]. І культура, і інформація пронизують різні сфери діяльності соціальних суб'єктів, забезпечуючи їй такі характерні риси, як ціле покладення, творчий характер та ін. Існування культури й інформації взаємозумовлюють один одного: інформаційні процеси реалізуються через культурні і навпаки. Культура може ефективно впливати на індивіда і соціум тільки через механізм збору і розповсюдження інформації про наявне середовище, в яких вона функціонує, і про саму культуру. І інформація, і культура існують в семіотичних знакових системах. Артефакти є основним продуктом культури, вони одночасно представляють інформаційну значущість. Також культура й інформація утворюють органічну єдність у процесі освіти. Таким чином, ці феномени є єдиними багатоманітними цілими [3, с. 44].

Таким чином, науковці [5, с. 91] зауважують, що основним завданням студентів закладів вищої освіти, майбутніх фахівців, постає завдання підтримки протягом всієї активної життєдіяльності власної компетентності і, відповідно, безперервної освіти і

самоосвіти, в тому числі – в області інформаційних технологій. Тому актуальними для сучасної освіти слугують завдання формування і розвитку інформаційної культури та інформаційної компетентності.

Література

1. Дзьобань О. П. Філософія інформаційних комунікацій: монографія. Харків: Майдан, 2012. 224 с.
2. Иванов Д. Общество как виртуальная реальность / Информационное общество: СПб.-М., 2004. С. 355–427
3. Прудникова О.. Інформаційна культура інформаційного суспільства: філософський вимір. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. № 4 (31). 2016. С. 44–53. URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/viewFile/101656/97213>
4. Уразова А. В. Роль образования в формировании информационной культуры личности. *Молодой ученый*. 2010. № 5. Т. 1. С. 261–263. URL: <https://moluch.ru/archive/16/1583/>.
5. Царева М. И. Информационная культура и информационная компетентность с позиций философии и социологии. *Аспекты и тенденции педагогической науки*. СПб.: Свое издательство, 2017. С. 91–94. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/216/12726/>

УДК 81'373.2

СИМВОЛІЗАЦІЯ ІМЕНІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Е. О. Кравченко

Завершений твір надає докази щодо еволюційного розвитку поетонімів аж до перетворення в інтралінгвальний (узуальний або індивідуально-авторський) / інтерлінгвальний символ, підтверджуючи ідею узгодженості сторін *символізоване* і *символізувальне*. Багатовимірність символу виражена, полімотивована і забезпечена найближчим контекстом твору – глобальним культурним текстом. Ім'я, що “пережило” втілення в індивідуально-авторський символ, по-перше, забезпечує зв'язність елементів поетонімосфери, по-друге, посилює образо- й текстотвірні потенції.

Природа і сутність імені, яке більше себе самого, – предмет спеціальних досліджень, якщо мова йде про імена з високою репутацією. Такі власні імена (ВІ) можуть “оволодіти” текстом, стати міфом – “розгорнутим магічним ім'ям” (О. Ф. Лосєв) в образному світі твору та інтерлінгвальним символом. Сміслова енергія поетонімів-символів накопичується в інших текстах, тому важливо виявити чинники розвитку імені в автохтонному тексті, що впливають на символізацію.

Особливий шлях до символізації підготовлено головному (і єдиному) героєві новели Х. Л. Борхеса «Everything and Nothing». Перетворення в символ започатковано іменуванням *Nadie: Nadie hubo en él* (*Сам по собі він був ніхто*), експліцитно пов'язаним із англomовними заголовними компонентами *everything* ‘ніхто’ і *nothing* ‘ніщо’. Насправді заголовок і перше речення є ключем до розгадування особи, не названої аж до фіналу. «Everything and Nothing» – цитата з листа Дж. Кітса до Р. Вудхауса (1818), співвіднесена з характеристикою поета-творця. Досвічений читач може впізнати у заголовку відлуння репліки з листа Б. Шоу до Ф. Харріса, процитованої в есе Х. Л. Борхеса: “Я ношу в собі все і всіх, але сам я ніщо й ніхто”. Крім того, фраза *Nadie hubo en él* є цитатою з нарису про В. Шекспіра В. Хезлітта, неодноразово згадуваною Х. Л. Борхесом. Усі позатекстові підказки до розшифрування осмислюються лише в самому тексті, коли ім'я *Shakespeare* набуває вираження, а заголовна перифраза входить до парадигми антропоетоніма.